

Position paper Preventel – samenwerking om telecom betalingsachterstanden te voorkomen
Rondetafelgesprek Implementatiewet herziene richtlijn consumentenkrediet (CCDII)
25 juni 2026

Kernboodschap: Geen algehele verificatieplicht voor telecomkrediet

- Telecomkredieten worden aangeboden om consumenten **laagdrempelig toegang tot internet en telefoniediensten** te bieden. Met deze kredieten worden voornamelijk smartphones gefinancierd. De smartphone is hét belangrijkste apparaat om mee te kunnen doen in het digitale tijdperk. Telecomkredieten zijn daarmee een essentieel onderdeel in het vergroten van digitale inclusie.
- Jaarlijks worden ruim **1,1 miljoen consumenten** geholpen met een nieuw telecomkrediet waarvoor door de telecomaanhouders geen rente in rekening wordt gebracht.
- De telecomsector erkent de noodzaak om consumenten te beschermen en overkreditering en betalingsachterstanden te voorkomen en handelt hier al jaren naar. In overleg met de AFM is – binnen de kaders van de Wft – de Telecomkredietcode opgesteld, die goed werkt: **97% van de kredieten verloopt probleemloos** en de risico's zijn zeer beperkt.
- De CCDII kiest terecht voor een **risicogerichte en proportionele benadering** van kredietwaardigheidstoetsing, die voor telecomkrediet op maat kan worden ingericht.
- Echter, het recent voorgestelde Implementatiebesluit gaat uit van een **algehele verificatieplicht van ingewonnen financiële gegevens** (vanaf € 100), ook voor telecomkredieten.
- Consumenten moeten hierdoor onnodig **veel persoonlijke financiële gegevens delen**, die bedrijven moeten (kunnen) beoordelen en langdurig bewaren. Dat staat haaks op de doelen van digitale inclusie, een risicogerichte proportionele benadering (CCDII), dataminimalisatie, privacybescherming (AVG) en het voorkomen van onnodige cyberrisico's (datalekken waarbij onnodig veel informatie – zoals inkomensgegevens – op straat kan komen te liggen).
- De telecomaanhouders weten op dit moment niet hoe zij deze verplichting praktisch moeten vormgeven. Maar belangrijker nog: **het dient geen doel**. Meer data opvragen, verifiëren en bewaren levert geen bijdrage aan verdere optimalisatie van verantwoord telecomkrediet.
- Het Implementatiebesluit moet worden aangescherpt zodat een **proportionele invulling van de verificatieplicht** mogelijk wordt voor laagrisico telecomkrediet.

Telecomkrediet

De telecomaanhouders bieden consumenten de mogelijkheid de eindapparatuur die nodig is om van de telecomdiensten gebruik te maken (voornamelijk de smartphone, waarvan een instapmodel honderden euro's kost), maandelijks met de kosten voor de telecomdiensten af te betalen. Met dit telecomkrediet kunnen consumenten gebruik maken van de steeds nieuwere telecomtechnieken, hetgeen bijdraagt aan hun digitale inclusie. Uitgaven aan telecomdiensten en de smartphone worden ook door het Nibud gezien als vaste lasten die in de voorbeeldbegrotingen zijn opgenomen.

Sinds 2017 hebben de telecomaanhouders op basis van hun Wft-kredietvergunning, ruim 10 miljoen telecomkredieten afgesloten, met gebruik van een op maat ingerichte kredietwaardigheidstoets, zonder externe verificatie van de financiële gegevens die de consument heeft opgegeven. 97% van de telecomkredieten verloopt zonder problemen, bij 3% treden betalingsachterstanden op, veroorzaakt door uiteenlopende redenen, waaronder fraude of een zogenaamd life event bij de klant (verlies van een baan, scheiding en/of verhuizing). Dit percentage wijkt niet af van andere (grotere) consumentenkredieten waarvoor wel een volledige verificatieplicht geldt.

CCDII

De CCDII brengt een belangrijke verbetering in de regulering van consumentenkrediet, vooral voor kortlopende kredieten die niet eerder waren gereguleerd. Op grond van de CCDII is het verplicht een kredietwaardigheidstoets te verrichten voordat een krediet wordt afgesloten, die proportioneel is met de aard, duur, waarde en risico's van het krediet voor de consument. Dit is vastgelegd in het aangepaste artikel 4:34 Wft van de Implementatiewet.

Voor telecomkrediet betekent dit dat ook voor de kredieten onder € 250, een proportionele kredietwaardigheidstoets (incl. BKR-check) zal worden ingericht.

Verificatieplicht

De financiële gegevens die voor de kredietwaardigheidstoets nodig zijn, kunnen onder meer door de consument zelf worden aangeleverd. Deze gegevens worden op grond van de CCDII:

“naar behoren geverifieerd, indien nodig doormiddel van raadpleging van onafhankelijk verifieerbare stukken” (zie artikel 18 lid 3 tweede alinea CCDII).

De verificatieplicht wordt vastgelegd in het recent herziene voorstel-Implementatiebesluit (artikel 113 BGfo). Daarin staat dat de informatie die de kredietaanbieder inwint over de financiële positie van de consument, naar behoren moet worden geverifieerd en vastgelegd op een duurzame drager. De Nota van Toelichting stelt dat kredietaanbieders alle verkregen informatie moeten verifiëren; alleen voor kredieten tot € 100 kan worden volstaan met een BKR- en CCB- toets.

Dit zal voor telecomkrediet betekenen dat de informatie die door consumenten wordt aangeleverd over inkomen, gezinssamenstelling, woonlasten van koop- of huurwoning en mogelijk andere gegevens, ook moet worden geverifieerd bij een externe bron en bewaard gedurende 5 jaar, gerekend vanaf dat de overeenkomst is afgelopen (dus totaal 7 jaar). De telecomaandieners weten op dit moment niet hoe zij deze verplichting praktisch moeten vormgeven; voor een aantal gegevens – zoals gezinssamenstelling – bestaat geen externe databron. Maar belangrijker nog: het dient geen doel. Meer data opvragen, verifiëren en bewaren levert geen bijdrage aan verdere optimalisatie van verantwoord telecomkrediet. Het leidt tot onnodige risico's van het op straat komen te liggen van gevoelige gegevens – zoals inkomensgegevens – in geval van een datalek.

Impact voor de consument

Een gehele verificatieplicht heeft voor consumenten die een laagrisico telecomkrediet willen afsluiten, grote impact.¹ Zij moeten alle financiële gegevens die zij voor de kredietwaardigheidstoets aanleveren, ook met een externe databron kunnen onderbouwen. Voor consumenten met een vaste baan waarbij het salaris op een persoonlijke bankrekening binnenkomt, kan de PSD2-dientverlener voor de meeste gegevens uitkomst bieden. Maar voor veel consumenten bieden dergelijke standaardoplossingen geen uitkomst. Zij zullen de bewijsstukken op andere manieren moeten aanleveren.

Dat dit voor een hoog risico krediet (zoals een hypotheek) wordt verlangd, is goed uit te leggen. Maar voor kleine telecomkredieten met een beperkte looptijd is een standaard uitvraag en verificatie van alle financiële informatie niet alleen complex, maar ook indringend op de persoonlijke levenssfeer van de consument en onuitvoerbaar voor de telecomaandieners. Dit kan ertoe leiden dat voor veel consumenten telecomkrediet onbereikbaar wordt, zonder dat deze verplichte dataverwerkingen een positief effect hebben op terugbrengen van de risico's bij telecomkrediet.

¹ Onder laagrisico krediet wordt over het algemeen gerekend kredieten met een beperkte omvang (tot € 1.000 wordt gezien als zeer laag risico, tussen € 1.000 en € 5.000 als laag risico) en beperkte looptijd (tot maximaal 5 jaar).

Inrichting proportionele verificatieplicht

Het voorgestelde artikel 113 lid 1 BGfo in het Implementatiebesluit bepaalt niet op welke wijze gegevens “naar behoren” moeten worden geverifieerd. Maar door het weglaten van de CCDII-zinsnede dat verificatie plaatsvindt “*indien nodig door middel van raadpleging van onafhankelijk verifieerbare stukken*” lijkt het erop dat er geen ruimte is voor een proportionele invulling. De Nota van toelichting van het Implementatiebesluit bevestigt dit. Dat is ons inziens in strijd met de CCDII.

De kern van de proportionele verificatieplicht in de CCDII (artikel 18 lid 3 tweede alinea) ligt in de begrippen “naar behoren” (in de Engelse wordt het woord “appropriately” gebruikt, dat beter kan worden vertaald als “passend”) en “indien nodig” (“where necessary”). Deze begrippen maken duidelijk dat verificatie geen absoluut of uniform proces is, maar afhankelijk is van de omstandigheden van het krediet.

In overweging 55 van de CCDII wordt bovendien verwezen naar de richtsnoeren van de European Bank Authority (EBA Guidelines). Daarin staat dat de verzameling en verificatie van informatie voor de kredietwaardigheidstoets proportioneel moet zijn ten opzichte van de aard, omvang, looptijd en risico's van het krediet. In de praktijk betekent dit dat kredietverstrekkers eerst moeten beoordelen of de informatie waarover zij beschikken voldoende betrouwbaar is om een verantwoorde beslissing te nemen (plausibiliteitscontrole). Pas wanneer die betrouwbaarheid onvoldoende kan worden vastgesteld, ontstaat de noodzaak om aanvullende verificatie toe te passen. Dit past binnen het beginsel van dataminimalisatie van artikel 5, eerste lid, onder c, AVG.

Uitwerking voor telecomkrediet

Voor het verstrekken van telecomkrediet betekent dit dat ingewonnen inkomensgegevens eerst worden geverifieerd op basis van een interne plausibiliteitscontrole. Daarbij wordt beoordeeld of de gegevens van de consument volledig zijn, onderling consistent en logisch in het licht van de concrete situatie. Denk aan de vraag of het opgegeven inkomen past bij de leeftijd of de omvang van het gevraagde telecomkrediet, of de vraag of de verhouding tussen inkomsten en uitgaven aannemelijk is en of er geen tegenstrijdigheden in de aanvraag aanwezig zijn. Externe verificatie bij BKR en CCBR helpen daarbij.

Als deze plausibiliteitscontrole onvoldoende zekerheid biedt, kan de ingewonnen informatie alsnog worden gecontroleerd aan de hand van externe gegevensbronnen. Dit kan ook risicogestuurd plaatsvinden op basis van de hoogte van het gevraagde telecomkrediet in verhouding tot het opgegeven inkomen, of dat het het eerste telecomkrediet en -abonnement betreft dat de betrokken consument (vaak jongeren) afsluit. Door het grote aantal telecomkredieten dat jaarlijks wordt afgesloten, kunnen de telecomaanbieders de risicogestuurde toets op basis van data goed onderbouwen en blijven verfijnen.

De telecomsector gaat hierover graag in overleg met de AFM, om te komen tot een proportionele uitwerking die aansluit bij het belang van digitale inclusie (laagdrempelige toegang tot een smartphone) en de risico's van het telecomkrediet voor de betrokken consument. Wij gaan er daarbij vanuit dat ons voldoende implementatietijd wordt gegeven om de systemen hierop in te richten.

Conclusie

Wij vragen de Tweede Kamer een proportionele implementatie van de CCDII te waarborgen, met oog voor de impact op de consument, het belang van dataminimalisatie en evenredig met de risico's van het betrokken krediet voor de consument. Voor een proportionele verificatieplicht betekent dit dat artikel 113 BGfo van het Implementatiebesluit moet worden aangescherpt, door aanvulling met de zinsnede dat de informatie alleen “*indien nodig dient te worden geverifieerd*”

door raadplegen van een externe databron” en waarbij in de Nota van Toelichting voor de nadere invulling wordt verwezen naar de EBA Guidelines.

Verder is van belang dat de telecomaanbieders voldoende tijd wordt gegeven om de systemen aan te passen en in te richten naar de nieuwe eisen en specificaties. Voor een volledig implementatietraject moet rekening worden gehouden met een jaar, gerekend vanaf het moment dat de regulatoire eisen helder zijn.

Frederik Schutte

preventel

Stichting Preventel

KvK-nummer 41160486

Astronaut 22D, 3824 MJ, Amersfoort

E-mail: preventel@brabers.nl